

Múrurin

Oddagrein

MÚRURIN í Kirkjubø er okkara mætasta fornminni. Hetta er als eingin ivi um. Tað er heldur eingin ivi um, at Múrurin hevur tað alt annað enn gott. Hann sum alt annað er offur fyri tíðarinnar tonn. Landsantikvarurin hevur áður í bløðnum víst á, at Múrurin er ikki bert okkara mætasta fornminni, men hann er eisini felags norðurlendskur mentanararvur. Vit hava tí eina stóra skyldu at varðveita hann fyri eftirtíðina.

LEINGI hevur verið talað um, hvat ið gerast skal við múrin og nú knappliga hava vit tvey uppskot - eitt frá tí almenna stovni, ið hevur ábyrgd av fornminnum og eitt frá einum sjálvbodemum arbeiðsbólki. Hetta er eitt sindur orkymlandi, so mikið meira sum bæði uppskot koma fram sama dag. Uppaftur meira orkymlandi er, at mentamálaráðharrin longu sama dag tykist at taka undir við uppskotinum frá teimum privatu stigtakarunum. Hetta lættir ikki um orðaskiftið um Múrinn. Tí eitt orðaskifti skulu ogugu vit hava. Uppskotið frá privatbólkinum er so radikalt, at tað ongantið vendist aftur, um hetta verður valt. Hinvegin tykist uppskotið frá Fornminnissavninum at vera sokikið líðiligt, at hetta ikki er ein endalig loysn.

Í ROYND og veru er talan um tvey ósam-einilig princip: Skal ein broyta og »nú-tímansgera« fornminni fyri at varðveita tey ella yvirhøvur? Ella skal ein halda seg til aldargamla grunnsjónarmiðið, at eitt fornminni skal standa óbroytt, soleiðis, sum vit hava arvað tað frá fortíðini? Hesir spurningar eru sera torførir at taka støðu til. Í útlandinum siggja vit ikki so sjáldan, at stór inntriv verða gjørd í fornartoftir, ið so verða nýtar til mentanarlig endamálið. Her hava vit ikki verið erkvisin, tá eitt nú um Tinganes ræður. Har eru tey søguligu og vøkr pakkhúsin »nú-tímansgjørð« til almennar skrivstovur á ein mangan sera harðrendan og kensluleysan hátt, uttan at Fornminnissavnið leyst um vón. Hvi so ikki í Kirkjubø? Svárið er eftir okkara tykki, at vit eiga at hugsa okkum sera væl um, áðrenn vit gera nakað radikalt, ið broytir Múrinn, eitt nú við glasmálning og við at nýta hann til konserthús.

OKKARA tilmæli er, at lata varðveitingar-serfrøðingarnar ráða í hesum máli. Tað, sum má vera altavgerandi er, at Múrurin verður varðveittur fyri alla tíð so nær tí líki, ið vit hava arvað hann í. Vit eiga øll Múrinn og hava øll rætt til eina meining um hann. Men í varðveitingarspurninginum eiga vit at lurta eftir teimum serkønu. Tað er tað, vit hava tey til. Landsantikvarurin hevur við sínum paneli av norðurlenskum serfrøðingum sifft tilmæli um, hvat, ið skal gerast her og nú, samstundis sum hann mælir til at fyriskipa eina kapping um, hvat, ið skal gerast fyri alla framtíð. Hetta tykist okkum skilagott, og vit mæla mentamálaráðharrinum til at lurta eftir sínum egna sakkunnleika og ikki leypa framav.

Sosialurin

Nýggja skúlalógin:

Eitt danskt ljóstak verður endamál tjóðarinnar

Eingin kann skuldseta Ráðleggingarnevnd Fólkskúlans fyri at hava roynt virðiliga hugtøkini um »uppliving, virkshug, djúphugsan, sannkenning, hugflog og evni til sjálvstøðuga meting, stóðutakan og virkan« nú hon ósmæðin leggur fram eitt álít til nýggja fólkskúla-lóg, sum longu innleiðandi orð fyrri orð er umsett úr donskum.

Ótrúgar kreftir hava gjøgnum árin verið lagdar í eina endamálsorðing av føroysku fólkskúlalógini. Vit hava eina orðing í '79 lógini, men aftur nú eru nógvar kreftir lagdar í, at vit fara at fáa eina nýggja orðing í komandi lóg.

Ikki tí at vit hava verið serliga misnøgd við ta verandi, men av tí at danir hava fingið eina nýggja, tykist tað skula liggja á okkum, at vit orð fyrri orð eisini skulu hava eina, sum nú fyriliggur føroyska av Ráðlegging Fólkskúlans.

Fyri at siggja hvussu neyvt menn vilja klístra seg upp í alt tað, ið danskt er, er niðanfyr sett upp danska endamálsorðing, og síðani hon, ið Ráðleggingarnevnd Fólkskúlans hevur umsett seg fram til at skula galda okkara vegna fram-yvir.

Danska lógin:

§1. Fólkskólens opgave er i samarbejde med foreldrene at fremme elevernes



tilegnelse af kundskaber, færdigheder, arbejdsmetoder og udtryksformer, der medvirker til den enkelte elevs alsidige personlige udvikling.

Føroyska umsetingin:

§2. Uppgáva fólkskúlans er við atliti at tí einstaka næminginum og í samstarvi við foreldrinu at fremja, at næmingarnir nema sær kunneika, fimi, arbejds-hættir og málbúna, sum stuðla tí einstaka næminginum í fjølbroyttu persónligu menningini.

Danska lógin:

Stk. 2. Folkeskolen må søge at skabe sådanne rammer for oplevelse, virkelyst og fordybelse, at eleverne udvikler erkendelse, fantasi og lyst til at lære, således at de opnår tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Føroyska umsetingin:

Fólkskúlin eigur at skapa

sovørðin líkindi fyri uppliving, virkshugi og djúphugsan, at næmingarnir kunnu menna sína sannkenning, sitt hugflog og hug til at læra, og at teir kunnu venja síni evni til sjálvstøðuga meting, stóðutakan og virkan og búast í treysti til sín sjálvs og til teir møguleikar, sum eru í felagsskapinum.

Danska lógin:

Stk. 3. Folkeskolen skal gøre eleverne fortrolige med dansk kultur og bidrage til deres forståelse for andre kulturer og for menneskets samspil med naturen. Skolen forbereder eleverne til medbestemmelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Føroyska umsetingin:

Fólkskúlin skal í sátt og samvinnu við foreldrinu hjálpa til at geva næminginum eina kristna og síðalagsliga uppliving. Hann skal við støði í heimligari mentan menna kunneika næminganna um føroyska mentan og hjálpa teimum at fata aðrar mentanir og samspæl manna við náttúruna. Hann skal biðgeva næmingarnar til innlivan, samavgerð, samabýrgd, rætti og skyldur í einum fólkaræðisligum samfelag.

Undirvisning og gerandislív skúlans eisa at vera grundað á andsfrelsi, tøllyndi, javnvirði og fólkaræði.

Í triðja stykkið hevur tó RF vágað sær at seta tvær upprunareglur um kristna og síðalagsliga uppliving í føroyska fólkskúlanum.

Eitt danskt ljóstak er endamál tjóðarinnar

Tá ið grundvøllurin undir komandi føroysku fólkskúlalógini er so danskur, sum hann fær verið tað, er hugsandi, at restin av lógaruppskotinum fer sama veg. Og so er.

Hann, ið talar fyri tilikum lógarbeiði, vil vera við, at grannalondini fylgja hvørt øðrum eftir í skúlskapi, og at einki forgjört er í, at vit skeita í donsku lógina. So er.

Harifrú, og so at lata danska endamálsstekstin í føroyskan málbúna orð fyrri orð saman við meginpartinum av lógini er tó so burturvíð, at landsstýrismaðurin eigur at fáa uppskotið aftur í høvðið, leggur hann tað til politiska viðgerð soleiðis háttad.

Um so verður, eigur landsstýrismaðurin at taka støðu til, um tað er rætt, at tað er tað umsitingarlaga valdið, sum einsfugt tilveinar lógaruppskotið til sín sjálvan at umseta.

Herger Nielsen

Útvarp Føroya og tíðindaflutningur

Ónsdagin 22. januar 1997 kl. umleið fyra sendi Tvøroyrar Bóltfelag eitt telexfari til tíðinda-tænastuna og avgreiðsluna hjá Útvarpi Føroya. Sent varð eitt blað, og á blaðnum vóru nógvar tíðindi um eitt tiltak, sum Tvøroyrar Bóltfelag sama kvøld lat fara av bakkastokki. Tiltakið var ætlað ungum á Tvøroyri, og hevði hetta tiltak ikki kostað TB so lítið av peningi fyrri at fáa sett í verk. Á sama blað var ein kunngerð, sum sjálvandi

eisini skuldi lesast sama kvøld. Men gakk! Gribbarnir søgdu ikki eitt orð um tiltakið í tíðindasendingini, men kunngerðin, sum kostar einum fátækum ítróttarfelagi nógvar pengar, varð ikki gloymd. Hesa viðferð frá Útvarpi Føroya eru vit í TB ógvuliga harmir um, og serliga tá vit vita, hvussu nógvar pengar TB gjøgnum árin hevur gildið Útvarpinum fyri lýsingar.

Vit skulu tó ásanna, at »tíðindavirðið« möguliga ikki var á serliga søgum

støði, men tá Útvarp Føroya í vikur kann troysta fólk við tíðindum um bardagan í Tórshavnar Byráð fyrri og ímóti BBC Prime, og eisini fyrri ikki so langari tíð síðani segði føroyingum frá, at streymurin í cysturbýnum í Havn hevði verið burturi í nakrar minuttir, og loyva vit okkum at ivast í, hvat av hesum 3 hefur størsta tíðinda-virði.

Út frá hesi viðferð, sum vit halda okkum hava fingið - og heldur ikki

fyrí fyrstu ferð - frá Útvarp Føroya, so kunnu vit bert gleða okkum til, at lokalútvarp verður sett á stovn í bygningum og stórru býnum: Tá skal ikki verða nakar ivi um, hvar lýsingarpengarnir hjá Tvøroyrar Bóltfelag enda!!! Tað finst ein verð utan fyrí Havnina!!!

Vegna Tvøroyrar Bóltfelag
Finn Thomsen